

Nr 274

Av herr *Svanström*, om ökat lekmannainflytande vid domstolarna.

Lekmannainflytandet i svenskt rättsväsende har gamla anor. Den fria allmogen kunde på tingsplatserna döma i kraft av de gamla landskapslagarna.

I våra dagars rättssamhälle måste självfallet juridiskt utbildade domare ha huvudansvaret i varje mål. Hittills har i underrätterna domaren haft en krets av lekmän — nämnden — vid sin sida. Den senaste tiden har röster höjts för att avskaffa nämndinstitutionen. Enligt min mening skulle därigenom rättsväsendet göra en stor förlust. Jag anser att tiden nu är inne för att pröva möjligheterna att öka lekmannainflytandet.

I många länder förekommer en jury bestående av lekmän med dömande funktioner vid domstolar. En motsvarande anordning i vårt land skulle måhända förstärka lekmannainflytandet men förefaller vid närmare betraktande som föga eftersträfvansvärd.

Den på sin tid diskuterade möjligheten att förse hovrätterna med en nämnd förefaller däremot vara en lämplig åtgärd ägnad att ge jämväl mellaninstanserna ett visst lekmannainflytande. En sådan nämnd kunde förslagsvis tillsättas av Kungl. Maj:t för att undvika att sammansättningen blir slumpmässig eller valen sker efter politiska grunder, vilket man ibland påstår vara fallet vid de kommunala valen av nämndemän.

I underrätternas nuvarande nämnder sitter i allmänhet folk med lång livserfarenhet, stort ansvarskännande, betydande personkännedom och mycket gott omdöme. De enskilda ledamöterna borde därför ges möjlighet att reservera sig mot domslut där de intagit en mot domaren eller nämndens majoritet avvikande mening. En sådan möjlighet skulle också vara ägnad att stärka lekmannainflytandet.

Med hänvisning till ovanstående får jag föreslå,

att riksdagen beslutar att hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning i syfte att åstadkomma sådan lagändring som ger nämndemän reservationsrätt vid domslut och i övrigt öka lekmannainflytandet i svenskt rättsväsende genom att förse hovrätterna med nämnd och på annat sätt.

Stockholm den 24 januari 1963

Ivan Svanström